

Szkoła przyjazna uczniom z dysleksją – efekty projektu

Wydawnictwo Pedagogiczne OPERON w partnerstwie z Polskim Towarzystwem Dysleksji realizowało w roku szkolnym 2008/2009 projekty współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Naszym celem było stworzenie szkoły przyjaznej uczniom z dysleksją przez wdrożenie modelowego systemu profilaktyki i pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom z dysleksją. W projektach uczestniczyli uczniowie z trudnościami o charakterze dyslektycznym z klas IV–VI szkół podstawowych z terenów wiejskich województw pomorskiego i wielkopolskiego.

Dziś, po dwóch miesiącach od zakończenia projektu, możemy z satysfakcją przedstawić jego wyniki. Do prezentacji wybraliśmy województwo wielkopolskie, gdyż dysponujemy tu bogatszym materiałem porównawczym. W projekcie wzięło udział 720 uczniów z 30 szkół podstawowych. Ze względu na wielość i obszerność działań podejmowanych w ramach projektu prezentujemy tylko wąski ich wycinek, naszym zdaniem najbardziej interesujący. Skoncentrujemy się na efektach terapii pedagogicznej w zakresie rozwijania umiejętności czytania i pisania.

Założenia podstawowe

Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne odbywały się w grupach 2–5 osobowych (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 roku w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach) raz w tygodniu w blokach 1,5 godzinnych. W ciągu 30 tygodni każda grupa uczestniczyła w 60 godzinach dydaktycznych zajęć. Dodatkowo uczniowie byli zobowiązani do samodzielnej pracy w domu, przy ścisłej współpracy z rodzicami. Podstawą terapii pedagogicznej był Program Edukacyjno-Terapeutyczny ORTOGRAFFITI. Zależnie od klasy i umiejętności uczniowie zostali wyposażeni w serię ORTOGRAFFITI z poziomu pierwszego (klasy IV–V) lub drugiego (klasy V–VI).

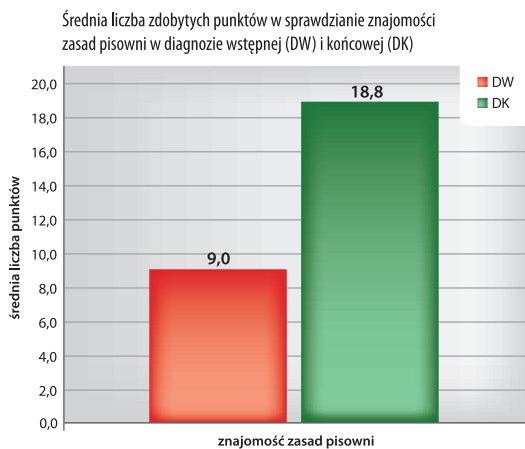
Diagnoza wstępna i końcowa

Podczas pierwszych zajęć została dokonana wstępna ocena poziomu umiejętności uczniów w za-

kresie czytania i pisania. Wykorzystano do tego celu specjalnie przygotowane narzędzia opracowane przez R. Czabaj, w tym: sprawdzian znajomości zasad pisowni, pisanie ze słuchu dla klas IV, V, VI, test czytania ze zrozumieniem dla klas IV, V, VI. Do pomiaru szybkości czytania głośnego użyto Testu W. Puśleckiego. Skuteczność terapii została zbadana na zakończenie zajęć z wykorzystaniem tych samych narzędzi. Otrzymano w ten sposób interesujący materiał porównawczy, który pozwala ocenić postępy uczniów oraz sformułować wnioski do dalszej terapii.

Efekty terapii pedagogicznej. Pisanie

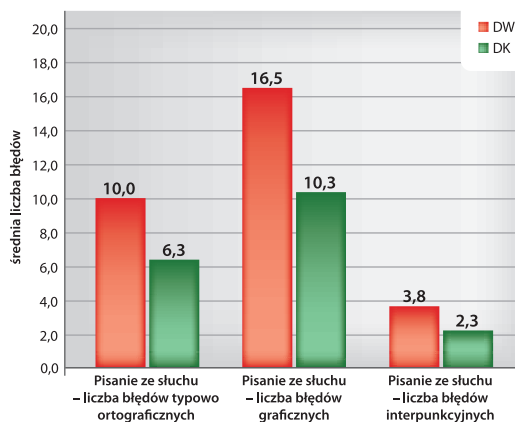
Największy postęp nastąpił w zakresie znajomości zasad pisowni, co wpłynęło również na zmniejszenie liczby popełnianych błędów. Średnia liczba zdobytych punktów w sprawdzianie znajomości zasad pisowni w diagnozie wstępnej (DW) i końcowej (DK)

sowni zwiększyła się o ponad 100%. Obecnie uczniowie wykazują się dobrą znajomością zasad (średnio 19 pkt) wobec słabej znajomości na początku projektu (średnio 9 pkt). Bardzo dobra znajomość zasad rozpoczyna się od 22 punktów.

W próbach pisania ze słuchu liczba błędów zmniejszyła się w stosunku do stanu wyjściowego (diagnoza wstępna) o średnio 39%. W największym nasileniu występowały błędy graficzne (mylenie liter

Średnia liczba popełnionych błędów danego typu w diagnozie wstępnej (DW) i końcowej (DK)

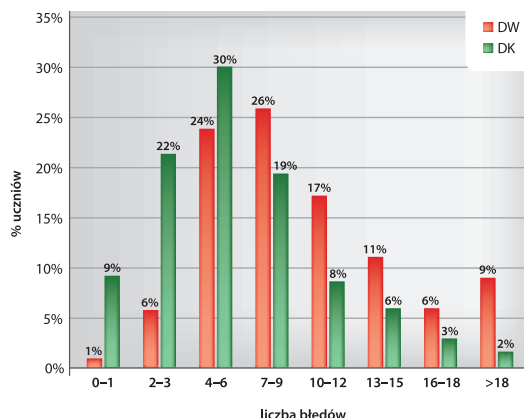

kształtopodobnych, opuszczanie lub dodawanie liter, omijanie drobnych elementów graficznych itp.), następnie typowo ortograficzne (u-ó, ż-rz, h-ch, utrata dźwięczności itp.) i wyrażnie w mniejszym stopniu interpunkcyjne*. Poprawa w zakresie wszystkich trzech typów błędów była na podobnym poziomie (37%-41%).

Zdecydowanie zwiększyła się liczba uczniów popełniających niewielką liczbę błędów (0–3 błędów) – z 7% do 31% oraz zmalała liczba tych, którzy robią najwięcej błędów (16 i więcej) – z 15% do 5%.

Poprawa w zakresie poziomu graficznego również jest widoczna – liczba zdobytych punktów wzrosła o 30%. Jednak stanowi to tylko 55% możliwych do zdo-

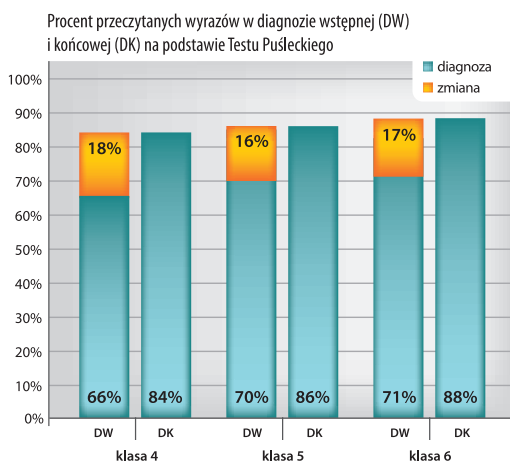
Rozkład odsetka uczniów wg liczby popełnionych błędów ortograficznych w diagnozie wstępnej (DW) i końcowej (DK)

bycia punktów, co oznacza, że poziom graficzny pisma jest nadal niewystarczający. Z pewnością w tym aspekcie na dostrzalny efekt trzeba czekać dłużej, być może konieczne jest także wprowadzenie większej liczby ćwiczeń grafomotorycznych.

Efekty terapii pedagogicznej. Czytanie

Szybkość czytania głośnego mierzona testem W. Puśleckiego wzrosła średnio o 24% – na zakończenie projektu uczniowie przeczytali średnio o 15 wyrazów więcej. Poniżej przedstawiamy wyniki uczniów z poszczególnych klas w odniesieniu do normy (przez normę rozumiemy wymaganą liczbę przeczytanych wyrazów dla danej klasy wskazaną przez autora testu). Okazuje się, że niezależnie od klasy uczniowie uzyskali podobne wyniki i przeczytali 84%–88% wymaganej liczby wyrazów.

Bardziej szczegółowa analiza pokazuje, że na koniec realizacji projektu 35% uczniów z klas IV czyta na poziomie adekwatnym do wieku lub wyższym (przed rozpoczęciem projektu na tym poziomie czytało tylko 12% uczniów). W przypadku uczniów klas V i VI wynik jest podobny i przedstawia się następująco:

w klasach V 32% wobec 17%, a w klasach VI 35% wobec 17% na rozpoczęcie projektu. Mimo wyraźnego wzrostu liczby uczniów, którzy czytają odpowiednio do swojego wieku, stale pozostaje większość (65%–68%), która nie osiągnęła normy.

Wnioski

Efekty terapii pedagogicznej prowadzonej na podstawie Programu Edukacyjno-Terapeutycznego ORTOGRAFFITI są bardzo wyraźne, zwłaszcza w zakresie pisania. Szczególnie cieszą: dobra znajomość zasad pisowni i zmniejszenie się liczby popełnianych błędów. Nie są to jednak zmiany trwałe i na tyle silne – terapia trwała tylko 30 tygodni – by przełożyły się na ogólne wyniki uczenia się (średnia ocen wzrosła tylko nieznacznie). Dlatego konieczna jest dalsza stymulacja w postaci zajęć korekcyjno-kompensacyjnych. Specjalnej uwagi wymagają: rozwijanie umiejętności czytania oraz doskonalenie poziomu graficznego pisma.

Na zakończenie warto dodać, że obok zajęć terapii pedagogicznej uczniowie uczestniczyli w zajęciach socjoterapeutycznych i z technik szybkiego uczenia się, że gabinety terapii zostały wyposażone w zestaw pomocy terapeutycznych, a rodzice i nauczyciele zyskali wiedzę na temat pracy z uczniem dyslektycznym.

Jednak największym osiągnięciem tego projektu w naszym odczuciu jest to, że w każdej ze szkół w nim uczestniczących zostały wypracowane standardy postępowania wobec uczniów z trudnościami o charakterze dyslektycznym (wyznaczone przez modelowy system profilaktyki i pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom z dysleksją), czyli stworzono podwaliny szkoły przyjaznej uczniom z dysleksją, to znaczy takiej, w której mają oni możliwość rozwoju i osiągania sukcesów na miarę własnych możliwości.

* Klasyfikacja błędów zgodna z wytycznymi Centralnej Komisji Egzaminacyjnej